

A woman in profile, facing right, wearing a blue Victorian-style dress with a ruffled collar and a matching wide-brimmed hat with a floral pattern. She is standing in a garden with a large, classical-style building in the background. The sky is overcast with soft light.

Barbora
Šedíková

MOTÝL

Frrobár
z Paríža

Hrobár
z Paříža

Hrobár z Paříža

Barbora Šedíková

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © Barbora Šedíková 2019

Design © Motýl design 2019

Cover photo © Lee Avison/Trevillion Images, Natykach Nataliia/Shutterstock

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2019

ISBN: 978-80-8164-197-8

*Venujem všem,
kterým mi akoliž pomohli
při psaní této knihy.*

Dokonca aj peklo by bolo prívetivejším miestom na prenocovanie než táto dedina. Bola už neskorá zima, adventné obdobie sa chýlilo k slávnostnému vyvrcholeniu a inak úrodná zem nadobudla pevnosť mramoru. Okrem zavýjania ostrého vetra, ktorý prenikal cez kabáty až do kostí, nebolo počuť vôbec nič. Každý obyvateľ bol zalezený v teple svojho skromného neomietnutého kamenného príbytku. Nik nešiel von, kým to nebolo nevyhnutné. Všetci členovia domácností sa krčili pri polorozpadnutých kozuboch a zohrievali si premrznuté údy. Azda aj preto si nik nevšimol mladého muža, kráčajúceho uprostred snehovej metelice, ktorý nemohol mať viac ako tridsať rokov. Ľavou rukou si pridržiaval klobúk, ktorý mu sotva zakrýval zasneženú hlavu, a pravou zase kabát. V očiach sa mu zrkadlilo zúfalstvo a nevyslovená otázka: Čo som urobil, že práve tu ma zastihla noc? Tento pocestný sa volal Jeoffroi. Mal namierené z pulzujúceho Paríža do pokojnejšieho Orléansu. Nevedno v akej záležitosti, ale určite to súrilo. Prečo tak lamentoval? Nuž, dedine, ktorou práve prechádzal, sa hovorilo *gare entre l'enfer et la terre*, čiže zastávka medzi peklom a zemou. Skutočne, názov bol veľmi výstižný, hoc nebol oficiálny. Nevedno, čo spôsobilo, že ľudia v tejto dedine mali rovnaký charakter. Každý hrabal len do vlastného vrecka. Jedlo sa iba z núdze, keď už od vysilenia nevládali pracovať na poliach. Aj malé deti vedeli, ako ťahať z pocestných peniaze.

Ak ste nemali pri sebe ani sou, nik sa o vás nepostaral. Ani na fare by vás neprichýlili. Pocestný, zmorený dlhou cestou, ktorú už absolvoval, prišiel k miestnemu cintorínu.

„Azda nebude nikomu prekážať, keď tu prenocujem,“ pomyslel si.

Prehodil batoh cez múr a vstúpil na cintorín. Na ono povestné strašidelné miesto, kde život plynule prechádzal do večného spánku. Miesto, kde vládli iba hrobár a Smrtka. Oprel sa o jeden zo spustnutých náhrobných kameňov a pokúšal sa zaspáť, no pri metelici, ktorá sa vôkol prehánala, to bolo nemožné. Vtedy začul akýsi spev. Neprichádzal z kostola, ale z nehostinného vonkajšku. Nebol to ľúbezný hlas zborových speváčok ani mladých chlapcov. Bol to hlas hrubý ako tisíce hromov. Tragický, plný hnevu. Jeoffroi sa doň započúval a jasne rozpoznal slová toho neveselého nápevu.

„Bože, skloň svoj zrak, tvoj biedny služobník tu hrdlačí. Načo je to dobré? Za čo ma tresceš? Vari som svoj dlh už dávno nesplatil?“

Bol to hlas, ktorý by hádam zamrazil aj peklo. Pocestný sa pozrel smerom, odkiaľ prichádzala pieseň. Vyzeralo to, ako keby vychádzala priamo zo zeme. Keď sa však zadíval trocha dlhšie, zistil, že hlas patril starému hrobárovi stojacemu do pol pása v hline. Krompáčom sa snažil do premrzutej zeme ukrytej pod vrstvou snehu vykopať jamu. Všimol si premrznutého pocestného. Jeoffroi v okamihu, keď sa im stretli pohľady, rýchlo vstal a chystal sa odísť.

„Počkajte!“ zvolal na neho hrobár a vyliezol z hrobu. „Určite ste uzímený, podťte, môžete u mňa prenocovať,“ pokračoval.

Jeoffroi stuhol od prekvapenia. Vari tu niekto poskytne nocľah zadarmo? Jeho známi mu nič také nespomenuli, iba ho pred týmto miestom vystríhali.

„Lenže ja nemám čím zaplatiť,“ namietal pocestný.

„Nechcem peniaze. Len podťte,“ zopakoval hrobár.

Jeoffroi, stále trochu neistý, podišiel k starcovi. Hrobár odložil krompáč aj lopatu a zaviedol ho do svojho skromného príbytku. Tisol sa hneď vedľa schátraného kostola. Bola to skôr búda postĺkaná z dosák a tehál než dom. Vnútri stáli malé kachle na drevo, jedna drevená posteľ, hojdacie kreslo a skrinka, na ktorej bola kopa listov. Obaja vstúpili dnu. Jeoffroi si pozorne prezrel príbytok, v ktorom strávi túto noc. Hrobár priložil do kachlí a uvelebil sa v hojdacom kresle.

„Sadnite si,“ nabádal pocestného a ukázal na posteľ. Iné miesto na sedenie už nebolo.

Ten si neisto sadol na drevenú posteľ, ktorá zavzrgala.

„Ešte som nemal tú česť predstaviť sa. Volám sa Jeoffroi.“

„Vie-Marquée,“ prezradil hrobár svoje priezvisko.

Tento staručký muž bol celkom zvláštna osoba. Ľudia sa ho báli. Stretávali sa s ním iba na pohrebe a aj to hľadeli inde, len aby nevideli jeho škaredú tvár. Azda aj preto o ňom nechyrovali žiadne klebety, ako bolo v tomto kraji zvykom. Staré babky hovorili, že je kamarát so Smrtkou. Sám sa totiž rád chvastal, že ju videl jazdiť na čiernom koni s kosou. A v okolí dediny vraj častejšie ako na popravišku za čias Robespiera. Človek by sa ani nečudoval. Ľudia v tomto kraji umierali skôr na roznášanie klebiet ako na dáke choroby. A každého z nich svrbel jazyk. Dokonca aj kňaza. Len starý hrobár bol výnimka. Prečo však nebol taký aj on? Áno, prečo sa diabol nezmocnil jeho duše? Niektorí vraveli, že sám bol diablom. Podľa vzhľadu by ste aj uhádli. Topánky, ktoré nosil azda celý život, sa mu na nohách už rozpadávali. Nohavice, kedysi dlhé až po zem, mu sotva zakrývali kolená. Košeľa, prv biela ako sneh, už zhnedla a objavili sa v nej veľké diery. V rukách zvieral buď krompáč, alebo lopatu. Od ťažkej práce v každom počasí a ročnom období mu ruky znetvorili mozole. Biela brada a šedivé vlasy boli učesané tak, ako pršal dážď a vial vietor. Vo svojom príbytku nemal ani zrkadlo či džbán vody na umytie. Báľ sa pozrieť na

svoj odraz, na svoju škaredú, zvráskavenú tvár. To bolo asi jediné, z čoho mal strach. Žeby práve to bol dôvod, pre ktorý ostala jeho duša čistá? Nie, dôvod bol hlboko zakorenený v jeho minulosti. Hlbšie ako osem sou v starostovej pokladnici, ktoré dostával ako mesačný plat. V minulosti, ktorú poznal iba on a ktorú si starostlivo strážil.

Jeoffroi prešiel pohľadom po hromade listov na stole. Vedľa nich ležala trojfarebná kokarda.

„Zúčastnili ste sa na revolúcii?“ vyzvedal s istou dávkou nadšenia.

„Myslíte tú kokardu? Pochádzam z Paríža. Nedá sa priamo povedať, že by som sa zúčastnil na revolúcii. Revolúcia skôr zasiahla do môjho života a ja som sa musel prispôbiť. Je to však dlhý príbeh a neviem, či by ho chcel niekto niekedy počuť. Mali by ste záujem?“ spýtal sa.

„Ak niekomu inému tým neskrátim čas, ktorý by strávil s vami,“ odpovedal Jeoffroi.

Hrobár sa zasmial. „Komu by som ja už len chýbal? Nemám ani ženu, ani deti, ani vnúčatá. Celý život tu žijem sám. Chcete počuť môj príbeh?“

Pocestný prikývol, aj tak nemal čo robiť.

Hrobár sa zakolísal v kresle a rozpovedal tomuto inak neznámemu mužovi svoj životný príbeh.

Bolo to už priveľmi dávno na to, aby si niekto pamätal, kedy sa to presne začalo. V Paríži žil istý chlapec, ktorému hovorili Škriatok, pretože jeho tvári chýbal ten nevinný detský pôvab. Všetci, ktorí si dali tú námahu a všimli si ho, sa mu vysmievali, a preto radšej vyhľadával samotu než ľudskú spoločnosť. Jeho javiskom sa stali neosvetlené ulice a nocľahárňami miestne cintoríny. Najčastejšie sa živil žobraním, v časoch vrcholnej

núdze drobnými krádežami, ale za dobrého počasia aj poctivou prácou, keď boli obchodníci ochotní vziať ho na nosenie ťažkých debien s tovarom.

Zlosť voči celému svetu a ľudstvu si však nevybíjal vandalstvom, ale spevom. „Moje meno je Škriatok. Každý sa mi vyhýba, lebo som škaredý, preto chodím radšej po zotmení. Mojimi priateľmi sú červy a netopiere. Bývam medzi hrobmi a som už takmer mŕtvy.“

Vždy pritom dupotal, aby každý ušiel a necivel na jeho škaredú tvár. Zakaždým vrazil obočie, aby mu na čele vystúpili vrásky, a vzbudil tak ešte odstrašujúcejší dojem. Tento Škriatok mal ešte brata a matka sa postarala, aby sa dostal na štúdiá, nech aspoň jeden z jej synov okúsi lepší život. Život váženého občana a nie život chudáka prosiaceho o kúsok chleba. Škriatok do školy nikdy nevstúpil. Ostatne, škola bola pre neho zbytočná. Na kradnutie zvyškov nepotreboval vzdelanie. Prespávať medzi hrobmi sa naučil od psov a mačiek. Po večeroch chodieval k Bastile, aby si vypočul piesne väzňov. Spievali o spravodlivosti, slobode, rovnosti a bratstve. O tom, že jedného dňa ich okovy povolia a brány väzenia sa otvoria. Ani nevedeli, že majú pravdu. No museli čakať ešte veľmi dlho. Tak dlho, kým sa galejník vzdá nádeje na útek a z kráľa sa stane žobrák.

Jedného takého večera sa Škriatok prechádzal popri malej pekárni. Bola už zavretá, no sviečky pri okne ešte stále svietili. Rád sa pozeral, ako sa ľudia smejú a hrajú za oknami svojich domov. Robil tak, kým si ho nevšimli.

V ten večer pristúpil bližšie k oknu pekárne. Uprene hľadel veľkými čiernymi očami dovnútra. Upútal ho zamúčený stôl, množstvo slamených košíkov a vrecia plné múky. Vtedy si všimol malé dievča, ktoré sa hralo s bábikou. Sedelo vedľa veľkej pece na chlieb a pevne objímalo hračku. Škriatok sa nad týmto výjavom pousmial, pričom mu bolo v ústach vidieť medzery po chýbajúcich mliečnych zuboch. Nikdy nemal hračky

ani čas hrať sa. Hoci bola bábika zhotovená z handár, v jeho očiach vyzerala nádherne. Práve vtedy ho dievča spozorovalo. Avšak nezutekalo ako iné deti, keď uzreli jeho tvár. Vstalo od pece, podišlo k oknu pokrytému námrazou a zahľadelo sa na Škriatka. Malo krásne drobné modré očká. Také, aké mávajú porcelánové bábiky, ba čo viac, ešte krajšie! Priložilo útlu rúčku na okno. Škriatok urobil to isté. Hodnú chvíľu na seba hľadeli. Cítil, ako teplo lásky prechádza cez hrubé sklo až k nemu. Vtom ho však zasiahla snehová guľa rovno do chrbta. Prudko sa otočil.

„Škriatok škaredý,“ vysmievali sa mu deti, nie oveľa staršie od neho.

Znova sa pozrel do okna pekárne. Dievča tam už nestálo.

„Určite to bol len prelud,“ povzdychol si Škriatok a zavrčal na deti, ktoré hodili do neho snehovú guľu.

Nenávidel tie deti. Tie zlomyseľné deti, ktoré mali všetko, na čo ukázali prstom. Určite by ich zbil a možno aj zabil, keby jeho studenú ruku nechytilo niečo teplé. Obzrel sa. Zlomyseľné deti sa prestali vysmievať. Stálo za ním dievča z pekárne a držiac ho za ruku ho odviedlo ďaleko od detí. Pred ohromnú bránu katedrály Notre-Dame. Jej architektonické stvárnenie vzbudilo v Škriatkovi čosi nepoznané. Údiv. Dívali sa na neho desiatky kamenných tvárí, zdobiace vchod do tohto posvätného chrámu.

„Volám sa Ynez,“ prehovorila dievčina takmer pošepky.

„Ja som Škriatok,“ predstavil sa chlapec.

Nemohol sa odtrhnúť od jej krásnych modrých očí, blehdných vláskov, od nádhernej tváričky, akú nemala žiadna bábika na celom svete. Nemohol uveriť, že niekto taký krásny venuje pozornosť jemu. Oblude zo stôk Paríža. Dotkla sa jeho ruky.

„Pozri hore, dnes budú hviezdy svietiť pre nás,“ povedala Ynez.

„Pre teba,“ opravil ju Škriatok. „Ja som príliš škaredý na to, aby bolo niečo na tomto svete stvorené pre mňa.“

„Prečo si to myslíš?“ nechápalo dievča.

„Každý sa mi vyhýba, lebo som škaredý, a preto chodím radšej po zotmení,“ potichu odvetil Škriatok.

„Lenže ja si nemyslím, že si škaredý,“ oponovala Ynez.

Škriatok sa dotkol jej bledých líc. Boli ako porcelán a studené ako snehové vločky.

„Bojím sa, že si iba sen. Len výplod mojej osamelej mysle. Mám strach, že sa mi stratíš, že sa rozplynieš s rannými lúčmi slnka,“ strachoval sa chlapec.

„Nerozplyniem sa. Budem tu. Budem tu s tebou a budem tu pre teba. Navždy,“ slúbilo dievča.

V Škriatkových očiach zažiarilo čosi, čo tam nikdy predtým nebolo, iskra radosti a nádeje. Tá, s ktorou sa deti rodia. No Škriatok prišiel na svet bez nej. Teraz mu však žiarila v očiach. Rozsvietila sa a vyhnala tmú z jeho duše. Z tej detskej dušičky, ktorá sa má smiať, nie plakať. Deti majú nárok na smiech, hru, rodinu, priateľov, bezpečie, a predovšetkým na lásku. Škriatok však nepoznal nič z toho. No táto iskierka mu otvorila srdce a on na chvíľu spoznal všetky veci, na ktoré mal nárok. Iskra mu žiarila v očiach veľmi dlho. Až neúprosny čas ju zakryl rúchom smútku a nenávisťi. A odvtedy už nikdy nezažiarila. Lenže to bolo až o mnoho rokov neskôr. Až vtedy, keď namiesto dažďa tiekla po chodníku krv. Keď spev vtáctva prerušilo burácanie davu. Nepredbiehajme však udalosti.

Ynezin otec bol muž strednej výšky s čiernymi vlasmi a mohutnými nohami. Mal zmysel pre povinnosť a hneď po Bohu a svojej dcére nadovšetko zbožňoval prácu pekára. Škriatok videl v tomto človeku stelesnenie Božieho príkazu lásky. Za chlieb pýtal len toľko, koľko mal. Ohotne pomáhal susedám s ťažkou prácou, kým ich manželia triezveli niekde pod stolom v krčme. A prichýlil do svojho príbytku aj túto bezmennú

sirotu. Jedného zimného večera, keď zajedali hrachovú polievku kúskom stvrdnutého chleba, podujal sa o Škriatkovej minulosti dozvedieť niečo viac.

„Nuž, chlapče,“ začal Ynezin otec, keď sa domodlil ďakovnú modlitbu, „Neprekáža mi, že ťa k nám moja dcéra priviedla, ale rád by som vedel, kto si zač.“

„Pýtajte sa, pane,“ odvetilo chlapča a vzpriamilo sa, ako keby sa hlásilo nejakému generálovi.

„Prezrad' mi svoje meno. Rodičia ťa určite nepokrstili Škriatok.“

Tuho zapremýšľal a po chvíli odpovedal: „Mama mi vrajvievala Marcel. No odkedy ju pochovali, všetci ma volajú len Škriatok.“

„Dobre teda. Povedz mi ešte, je niekto, kto by ťa hľadal? Nejakí príbuzní, ktorí by sa mohli o teba strachovať?“

„Nie, pane. Otec nás opustil už pred rokmi a moja mama nemala bratov ani sestry.“

„A čo starí rodičia? Tých nemáš?“

„Vraj zomreli, keď som mal dva roky. Tak mi povedala mama.“

„Chápem,“ riekol muž a podoprel si bradu.

Premýšľal. Dumal, čo má urobiť s touto túlavou sirotou, ktorá nemala ani miesta, ani človeka, ku ktorému by sa mohla vracáť.

Pozrel sa na svoju bledú dcéru. Zima z nej každý rok vysávala čoraz viac života. Bola veľmi krehké dieťa, nie nadarmo pripomínala porcelánovú bábiku. Tvár mala krásnu sťa maľovaný obrázok, no ak ju človek stisol trocha pevnejšie, zanechal na jej drobnom teličku modriny, ktoré mizli pomerne dlho. Otcovi jej zdravie spôsobilo nejednu hlbokú vrásku. Ak to takto pôjde ďalej, obával sa, či ju vôbec uvidí v rozkvetení mladosti. Desil sa skutočnosti, že by mu ju Smrtka mala vyrvať zo života, skôr než si vezme jeho.

Opäť sa pozrel na ufúľaného chlapca z ulice. Tomu zdravie prialo, aj keď krásou neoplýval. Neskolili ho choroby šíriace sa žobráckymi štvrtkami ani preplnenými cintorínmi. Vyzeralo to tak, že bez väčších problémov prekoná všetky pliagy, ktoré by iné deti v jeho situácii dávno zahubili.

Znova sa zamyslel. Možno ho v tej chvíli primalo do tohto rozhodnutia obyčajné sebecko, keď si povedal, že dve deti sú lepšie ako žiadne. Ak by Ynez predsa len, nedajbože, zomrela, mal by aspoň syna, hoc nie vlastného, ktorému by mohol odovzdať svoj nevelký majetok. Škriatok mohol teda zostať bývať pod jeho strechou, no mal podmienku.

„Keďže nemáš kam ísť, môžeš ostať žiť tu s nami, ale musíš mi sľúbiť, že si nájdeš prácu a budeš mi pomáhať zaobstarávať živobytie.“

Chlapec prekrížil ruky na hrudi a sebedovome oznámil: „Dohoda platí, pane.“

Mužovi sa na zarastenej tvári zjavil široký úsmev. Tento rozhovor dopadol nad jeho očakávania.

Škriatok bol od tohto stretnutia po dlhom čase opäť šťastný. Ynez aj jej otec mu zmenili život. Dievčina sa stala jeho strážnym anjelom, ktorého nikdy predtým nepoznal a nikdy sa k nemu nemodlil, lebo sa nevedel modliť. Zakaždým, keď sa na ňu pozrel, si v duchu hovoril, že asi takto musia vyzeráť všetci cherubíni a serafíni v nebi. Hoci bola od neho mladšia, stala sa pre neho matkou, lebo on sa na tú svoju už nepamätal. Zabudol, aké meno nosila, ako vyzerala a postupom rokov si takmer nespomínal, že dáku matku vôbec mal. Stala sa len nejasným tieňom, rozpitou machuľou v matričnom zápise. Ynez ho naučila modliť sa, spievať chválospevy aj chodiť v nedeľu do kostola na pobožnosť. Už nemusel spávať medzi machom obrastenými hrobmi, jesť hnijúce zvyšky či piť vodu zo špinavých kaluží. Poskytla mu miesto, ktoré mohol nazývať domovom, ľudí, ktorých mohol nazývať priateľmi, a predovšetkým mu

dala cit, ktorý mohol volať láska, aj keď možno nerozumel jeho pravému významu. Po večeroch už nemusel chodiť k Bastile, aby si vypočul zaujímavé príbehy. Ynezin otec mu namiesto toho pred spaním rozprával krajšie rozprávky. Také, kde nikto nikomu nevyrazil zuby svietnikom pri krčmovej bitke.

Aj toto harmonické nažívanie tejto nevšednej rodiny pripomínalo skôr rozprávku ako skutočnosť. Zákazníkom, ktorí sa pravidelne zastavovali v pekárni po peceň chleba, neunikol tento fakt. Pýtali sa preto pekára, ako môže byť stále taký veselý, keď vonku vládne krutá zima a mechov obilia je v mlynoch čoraz menej. On sa pousmial a odpovedal, že Boh sa postará, že sa netreba strachovať.

Ach, bola by to krásna rozprávka. Títo traja ľudia mohli šťastne nažívať vo svojom skromnom príbytku. Pekár sa mohol spokojne dívať na to, ako obe deti rastú, dospievajú a vo svojich najbujnejších snoch ich už videl ako manželský pár s množstvom detí. Neuniklo mu totiž, že chlapec prechováva k jeho dcére isté hlbšie city, aj keď ešte nepoznal význam slova láska. Pred očami sa mu črtala sľubná vízia staroby, ktorú prežije v kruhu najbližších. No ako to už býva, každá rozprávka má koniec. A ten Škriatok nastal na jar, keď sa roztopili posledné zvyšky snehu.

S pár livrami, ktoré si zarobil cez zimu vykladaním tovaru, sa potuloval po bulvári. Lákali ho všemožné obchody, kde by mohol minúť peniaze. No on mal jasný cieľ. Chcel sa nejakým spôsobom odvdáčiť Ynez za všetko, čo pre neho robila. Zastal pri výklade hračkárstva, v ktorom bolo hračiek od výmyslu sveta. Od drevených koníkov cez malých vojačikov po handrové bábiky. Škriatok vstúpil dnu. Predavač za pultom si ho premeral. Jeho jediný zákazník sa mu nepozdával. Veď kto by čakal, že škvŕňa v ufúľaných handrách vytiahne z vrecka dvadsaťštyri livier.

Škriatok ich položil na pult a spýtal sa: „Čo si môžem za to kúpiť?“

Predavač, uprene hľadiac na peniaze, mu odpovedal: „Vyber si dačo z tej poličky pri dverách.“

Chlapec k nej podišiel a očami prebehol po všetkých hračkách. Na prvý pohľad tam nebolo nič, čo by stálo za povšimnutie.

Predavač v zúfalstve, aby neprišiel o zárobok, povedal: „Skús si prezrieť tú poličku vedľa.“

Na tej boli už krajšie veci. Škriatkovi sa obzvlášť zapáčila jedna hračka. Bola to handrová bábika v žltých šatách s klobúčikom, ktorý bol ozdobený kvetinami. Chytil ju do ruky.

„Beriem si toto,“ oznámil predavačovi.

Ten s blaženým úsmevom na tvári schoval dvadsaťštyri livier do pokladnice a zamával svojmu jedinému zákazníkovi za celý týždeň na rozlúčku.

Škriatok plný radosti zamieril k pekárni. Cestu poznal už naspamäť. Bábiku pritom stískal v náručí a tešil sa, ako ju ukáže Ynez. Ako uvidí jej detský úsmev plný radosti. Cestou zastal ešte pred Notre-Dame, aby sa vynadival na úchvatné dielo ľudských rúk, ktoré sa stavalo temer dve storočia. Dnes mal pocit, že bezduché kamenné tváre zdobiace katedrálu sa na neho usmievali. S ešte väčšou radosťou dobehol k pekárni. Otvoril dvere, opatrne vstúpil dnu a skríkol: „Prekvapenie!“ Nik sa však neradoval. Nemal kto. Pekáreň bola prázdna. Nebolo v nej ani živej duše. V peci ešte horelo drevo, ktoré tam ráno naložil Ynezin otec. Škriatok ostal zaskočený. Odišli bez neho. Kam? Prečo? Na stole medzi slamenými košmi ležala Ynezina stará bábika. Po líci sa mu skotúlali slzy. Ničomu nerozumel. Nemal ani čomu. Keby mu nechali aspoň odkaz. Vlastne načo? Nevedel čítať. Nerozumel by tým čudným slučkám a vlnovkám. Zadíval sa na starú bábiku ležiacu na stole. Chytil ju do ruky a na jej miesto položil novú. Pre istotu ešte

vybehol po schodoch na druhé poschodie, či tam niekto nebude. No nebol.

Sklúčený sa pobral späť do svojho starého domova, na cintorín. Vliekol sa z nohy na nohu na miesto, ktoré miloval. Miesto, ktoré ho vždy prijalo s otvorenou náručou. Miesto, ktoré vždy existovalo a nikdy sa nerozplynulo. Miloval jeho ticho, jednotvárnosť, nič ho tam nedokázalo prekvapiť. Svet sa mu akosi spomaľoval pred očami. Hlasy ľudí zneli ako ozveny, ich groteskné tváre sa smiali, kričali a navzájom vytvárali nezrozumiteľný hluk. Toto všetko sa však pomínulo za železnou bránou cintorína. Odrazu nastalo ticho. Cintorín bol iný svet. Pre mnohých svet, ktorý pripomínal minulosť. Minulosť, ktorá nútila oči plakať a srdce pukať. No Škriatkovi to miesto tak neprichodilo. Bol to jeho domov. Zavše mu priniesol aj trochu radosti, keď počul spievať na krížoch vtáčiky. Schúlil sa k jednému z hrobov. Bábiku si položil na kolená a uprene na ňu hľadel. Necítil bolesť sklamaní, horkú chuť slz či páľivé objatie hnevu. Dážď, pred ktorým sa nemohol ukryť, boli jeho slzy. A studený mráz mu premenil srdce na kameň. Preto necítil, preto netrpel. Mal azda tú milosť či nemilosť, že nepoznal strach, beznádej a zúfalstvo. No nepoznal nádej a sny. Nikdy nesníval. Nerobil si ilúzie. Nesníval o nádeji. O tom, že zajtra bude lepšie. Vedel totiž, že nebude. Vedel, že keď sa pozrie do kaluže dažďa, bude tam ten istý Škriatok, že svet sa mu bude rovnako vysmievať a že žiadny zajtrajšok nebude.

Raz sa ho jeden žobrák spýtal: „Kedy si prestal snívať?“

Škriatok mu pohotovo odpovedal: „Čo je to sen? To, o čom si myslíme, že sa stane, aj keď vieme, že je to nemožné? Ja som nesníval. Nikdy. Načo si zaplňať hlavu zbytočnosťami.“

Ľudia často snívajú, že budú markízmi, kráľmi či pánmi sveta. Preto sú sklamaní, keď to tak nie je. Škriatok nesníval ani o tom, že sa napije čistej vody, naje bez toho, aby hladoval. Nesníval o maličkostiach, ktoré boli pre iných

samozrejmosťou. Preto mu neostalo miesto na väčšie sny. Na také, ktoré by mu priniesli sklamanie. Prišiel aj o nárok na smiech, hru, rodinu, priateľov, bezpečie a lásku. Stratil anjela. Toho, ktorý mu povedal dobrú noc. Ktorý ho objal. Ktorý mu dal pocítiť, že každý môže byť šťastný. Postupom času ho to však prestalo trápiť.

Spomienky mu živobytie nezaobstarali. Opustil cintorín, vyrástol z detských nohavíc a na rozdiel od iných žobrákov začal pociťovo pracovať. Striedal rôzne zamestnania, raz bol poslíčkom, inokedy čistil topánky či predával noviny. No nijaké z týchto krátkodobých zamestnaní v ňom nezanechalo takú silnú stopu ako práca, ku ktorej sa dostal úplnou náhodou. Volala ho tak silno, až otriasala múrmi, ktoré pod jej náporom padali, a cestami, ktoré sa na jej pokyn prepadali. A tridsiateho prvého mája 1780 to ohlasovanie začuli aj ostatní Parížania. Jedna zo stien Cintorína neviniatok sa pod náporom ľudských pozostatkov prevalila a kosti začali vypadávať na ulicu. Obyvatelia boli šokovaní. Smrť mali priamo v srdci mesta, no aj napriek tomu ich pamätné *memento mori* nepredstaviteľne vydesilo. Tento stredoveký cintorín obsahoval až priveľa ľudského utrpenia a nebolo už na ňom miesta pre nové. V tom čase prišiel policajný prefekt Jean-Charles-Pierre Lenoir s nápadom, ako zabiť dve muchy jednou ranou. Nielen parížske nekropoly, ale aj staré rímske bane na vápenec boli totiž v alarmujúcom stave. Preto mu napadlo, že prázdne štôlne vyplní ľudskými kostrami. Nápad sa ujal a ako prvé miesto boli zvolené pláne Montsouris. A tak sa od začiatku roku 1786 počas pätnástich mesiacov terigali po nociach ulicami Paríža vozíky zahalené čiernymi závoji plné pozostatkov z preplnených cintorínov za sprievodu kňazov.